

Rapport om besøg uge 17 til Letland og Litauen vedr de to landes NEET-programmer

Rejsens formål

I Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening (UUVF) ser vi med stor interesse på ændringerne af vejledningslov og de hidtige forberedende forløb . Begge områder berører på flere måder mange af vores medlemmers arbejde, og herudover også en række af Uddannelsesforbundets medlemmers arbejde.

I uge 17 har jeg derfor på vegne af UUVF og med støtte fra Uddannelsesforbundet besøgt Letland og Litauen.

NEET-akronymet står for unge **Not in Education, Employment or Training**. NEET-programmerne i de to lande har en del paralleller til den kommende FGU. Målgruppen i begge baltiske lande er dog unge 15-29 årige.

NEET-Programmerne er de to landes lokale implementering af **EU Youth Guarantee og Youth Employment Initiative** fra 2013 . De gennemføres dér fuldt finansieret gennem EU-bevillinger fra EUs Socialfond. Begge programmets fase 1 startede i august 2015 og slutter med udgangen af 2018

Jeg har på besøget især ønsket at se på logistikken, på indhold og ansvarsforankring for den enkelte unges plan, for visitationsdelen og for tovholderroller, den unges voksne ankerpersoner

Kontaktpersoner og møder Letland

- A. Ilze Janzone, National Euroguidance og Erasmus koordinator
- B. Ministeriet for Velfærd og Beskæftigelse, Agentur for Social Integration: Anastasija Maulvurfa, Jelena Saitere og Alene Tutova
- C. Lokal Ungeenhed i Jelgava (en af 25 i hele landet) Inga Adamovica m/ team Krista (mentor) , Santa (mentor), Sanda (karrierevejleder)
- D. Youth Guarantee in education sector: Mrs. Inese Tirāne, Project Management Unit of the State Education Development Agency

Letland:

Besøg 1: Jeg , med Ilze som tolk, besøgte mandag 23.april eftermiddag Ministeriet for Beskæftigelse og Velfærd, som overordnet er ansvarlig for NEET-programmets to faser

Man arbejder i Fase 1 med en øvre ramme på 9 mdr , hvorefter den unge skal være klar til arbejdsmarkedet til at påbegynde en uddannelse eller selvstændig virksomhed. Dette benævnes **Intervention 1**.

De ni måneder er maximum for den enkelte unge , og er opdelt i 2 mdr's blokke (2 mdr,2 mdr,2 mdr,3 mdr) .

Intervention 1 går under navnet **KNOW AND DO**. På det praktiske plan er det de lokale jobcentres ungeenheder der står for visitationen til programmet og for den efterfølgende implementering af den unges plan. Der er start hver måned. Man kan når som helst gå fra programmet og påbegynde **Intervention 2**

Intervention 1 indeholder al den forberedelse der er nødvendig for at komme til **Intervention 2**

Intervention 2 er enten a) start på arbejde/jobcenter, b) start på uddannelse eller c) start som selvstændig

- A. Overdragelse af den unge til arbejdsmarkedet, enten til beskæftigelse eller til jobcenter (som beskæftigelsesklar), med forskellige støttemuligheder til arbejdsgivere,
- B. Overdragelse til almen gymnasial eller EUD, og for unge med en gennemført men brødløs uddannelse, start på ny uddannelse, enten ungdoms- eller videregående uddannelse
- C. Støtte til forskellige former for iværksætter

Så snart man registreres på jobcenteret og er i aldersgruppen 15-29 år, og vurderes til at mangle kompetencer og andre forudsætninger for at påbegynde arbejde eller uddannelse (evt ny uddannelse) bliver man som udgangspunkt automatisk visiteret til optagelse i **KNOW AND DO**-programmet

De unge i målgruppen nås også gennem TV-kampagner, SoMe-kampagner (FB, Instagram etc) og gennem op søgende arbejde via ungdomsklubber, sportsklubber, spejderbevægelser mm

Besøg 2: Tirsdag besøgte vi Unge-enheden i Jelgava 40 km sydvest for Riga. Enheden står for visitation (se bilag profiling) ,og for udarbejdelse af ungeplan. Visitationen er grundig, da nogle unge forsøger at snige sig ind i programmet selvom de er i gang med andet studium eller er i beskæftigelse. Der er Unge-enheder i alle jobcentre (30 i hele landet). Ved optagelse visiteres den unge til 2 mdr, 4 mdr eller 6 mdr-program.

I hver 2-mdrs blok er der af obligatoriske elementer indlagt 20 timers mentorsamtaler, 20 timers gruppevejledning, samt psykolog/misbrugskonsulent/talepædagog-samtaler efter behov. Blok 1 er en afklarings/RKV-blok. I blok 2 eller 3 vil der ofte ligge blokke af AMU-kurser (brancherelaterede pakker der minder om de danske 6-ugers AMU-pakker), eller blokke af undervisning i almene fag. Der vil også ligge praktikophold hos arbejdsgivere, praktikophold i lokale NGOer som frivillig i sociale eller almennyttige projekter og institutioner. Endvidere kurser i iværksætter (forretningsplan, markedsføring, budgetlægning)

Der er i Letland mange arbejdsløse akademikere som har brug for ny uddannelse med mere AM-relevans. Man mangler faglærte i flere brancher, da mange nyuddannede rejser ud i Europa hvor de let får arbejde.

Der er et **Youth Guarantee Advisory Board (YGAB)** hvor myndigheder, AM-parterne m fl er repræsenteret.

Der findes en diplomuddannelse som Ungearbejder/Youth Worker (se jobbeskrivelse)

Kontaktpersoner og møder Litauen

- A. Kristina Zasinaite & team, koordineringsenhed
- B. Giedre Valciukaite, Ungecenter
- C. Karolina Vozbuitaite, Jobcenter

Besøg 1: Kristina Zasinaite m/team, Projektkontoret

Torsdag 26.april formiddag besøgte jeg **projektkontoret** for NEET-programmet som er under **Ministeriet for Beskæftigelse og Velfærd**

Projektkontoret er nationalt ansvarligt for driften af NEET-programmets første del **Opdag dig selv**. På det operationelle plan er det **de lokale jobcentres unge-enheder** der står for visitation og drift af programmet.

Jobcenterets ordinære personale står for den efterfølgende fase 2, den egentlige start på arbejdsmarked eller konkret relevant uddannelse (almen/EUD/Videreg.) , under navnet **Ny Start**.

Opdag dig selv-Programmet minder i indhold meget om Letlands **Intervention 1**, men er på max 4 mdr. Der er også her start hver måned.

Projektkontoret er bindeled mellem Ministeriet og de regionale koordinatore, og sikrer også vidensdeling koordinatorene imellem. Katarinas oplæg kan læses i filen Letland 1

Besøg 2: Giedre Valciukaite, Ungecenter Vilnius 1 (af 3)

Torsdag eftermiddag besøgte jeg **Youth Open Space 1** i det centrale Vilnius. Det er et ungecenter hvor de unge kan hænge ud mellem programelementerne, men også åbent for andre unge der ER i beskæftigelse eller uddannelse. Giedre er mentor og inspirator for alle de unge der frekventerer stedet. Her kan de unge være fra morgen og indtil 22.00, og bare gøre normale ungeting (gaming,levende musik,dans, sport,skating etc) . Her gives der også mange forskellige former for rådgivning (misbrug af stoffer/alkohol, graviditet & kønssygdomme, psykiske problemer m.m.) Youth Open Space afholder også filmaftener og diskoer. Ungecentrene har kun små bevillinger, men modtager mange effekter og udstyr, f eks møbler fra lokale virksomheder og andre offentlige institutioner.

Besøg 3: Karolina Vozbuitaite, lokal koordinator for 1 af de 3 unge-enheder på jobcentre i Vilnius

Fredag formiddag besøgte jeg et jobcenter i periferien af Vilnius. Karolina er som vejleder og mentor ansvarlig for en **Opdag dig selv**-gruppe på 30 unge i målgruppen. På samme jobcenter er der to andre grupper med to andre koordinatore. Karolinas oplæg kan læses i filerne Litauen 1-2

Øvrige bemærkninger fra besøget

I begge lande er det tæt samarbejde vedr NEET-programmet med de sociale parter (parterne)

Der er russiske mindretal (i Letland 40 %), i Litauen (7 %). Mange russiske unge tager statsborgerprøve alene for som EU statsborgere at tage til andre eu-lande for at arbejde/leve

Mine og UUVFs anbefalinger til de kommende FGU-institutioner og Den Kommunale Ungeindsats (DKU)

Markedsføring : FGU-Programmet skal præsenteres og opleves som et **positivt og mulighedsskabende** program, desuagtet at det for mange deltagere er af kompenserende karakter og ofte efter et frafald.

Dannelse: FGU-programmet skal bidrage til at skabe **unge-dannelse**. Hermed menes at de unge gennem erhvervelse af sociale og personlige kompetencer skal blive motiverede til og identificere sig med og opnå selvtillid til efterfølgende at kunne deltage i et meningsfyldt arbejdsliv (enten som arbejdstager eller iværksætter) , og deltagelse i civilsamfundet på et demokratisk grundlag, med andre ord kunne opnå og udleve et medborgerskab.

Opsøgende indsats: Vi har i DK et mørketal af NEETs. Der vil i målgruppen (15-25) være nogle unge i målgruppen der hverken henvender sig til DKU eller jobcenter, men som udenfor lovgivningens rammer har valgt at ernære sig/skabe deres forsørgelsesgrundlag på anden vis. Der bør laves en opsøgende indsats overfor disse unge gennem SoMe, lokalradio m.m.

Rullende start: Der bør i FGU-programmet være løbende optag, mindst hveranden måned eller oftere

Arbejdsmarkedsviden: Det skal være obligatorisk at der enten i DKU eller på den enkelte FGU-institution permanent skal være tilknyttet en jobcenter-medarbejder med kendskab til de lokale/regionale beskæftigelses-muligheder, og til de dele af lovgivningen, herunder Servicelov og LAB-lov der kan være relevant for unge under 25 år

Fleksibilitet: Der bør, som i de baltiske programmer, kunne tænkes i faser og fleksibilitet, og ikke blot i semestre. Er den unge motiveret og gennem forberedende aktiviteter klar til at komme videre skal der kunne handles hurtigt. Den unges FGU-plan skal ikke være unødigt lang, og naturligvis heller ikke for kort.

For en række unge vil en eller flere 6-ugers AMU-pakker således være langt mere effektive og nyttige kompetence-aktiviteter som indgang til beskæftigelse, end at gå 2 år på Produktions-sporet

For andre unge der ønsker gymnasial uddannelse/HF, kan turbokurser i almene fag være tilstrækkelige

Unge der opfylder de almene adgangskrav til EUD, kan have konkret behov for kurser i andre grundfag der indgår som overgangskrav til hovedforløbet. Et efter FGUn påbegyndt GF2 skal gerne også kunne bestås.

Vejledningsfaglighed: Der bør til FGU-institutionen tilknyttes personer med vejledningsfaglig viden. Dialogen med den enkelte unge skal forestås af personer med viden om valgprocesser, om støttemuligheder, og med et bredt kendskab til arbejdsmarkedets udvikling. Disse (vejleder-)kompetencer vil normalt ikke indehaves af den enkelte underviser, uanset underviserens konkrete særfaglighed og almene menneskelige egenskaber

Varme hænder: Der bør til erhvervs-mæssig afklaring være mulighed for frivillig-praktik i lokale NGO'er (Røde Kors varmestuer/ herberger, genbrugsbutikker etc.) til afprøvning af jobmuligheder på det sociale arbejdsmarked

Sociale frirum: Der bør i FGU-programmet være tid og fysiske rammer både dag og aften til at de unge kan være sammen uden voksnes styring, med fællesskabs-aktiviteter af fysisk og musisk karakter

Visitation: Der bør udarbejdes en (digital) visitations-skabelon som i Latvia NEET profiling form (se fil)

Kontrakt: Der bør udarbejdes en **FGU-kontrakt** mellem institution/kommune og FGU-deltager/elev, som Latvia NEET Participant agreement. Kontrakten skal beskrive de elementer som hver part skal yde/opfylde. Kontrakten er **et gensidigt forpligtende dokument** der udbygger den unges tilmelding og plan

Jeg uddyber gerne ovenstående overfor Uddannelsesforbundets FGU-udvalg

På vegne af UUVF takker jeg for Uddannelsesforbundets medfinansiering af rejsen.

Benny Wielandt, næstformand UUVF (bennywielandt45@gmail.com, 51 70 04 99)

Bilag: filer med a) Profiling form (visitationsskema), b) participant agreement (kontrakt)